

Marta Michalak

Metoda Felice Affolter jako jedna z metod terapii dziecka z autyzmem

Metodę Felice Affolter można określić jako „psychopedagogikę rozumnego działania dłoni”, którego celem jest rozwiązywanie przez dziecko problemów dnia codziennego. Odbywa się to poprzez wyzwianie celowego i skutecznego działania dłoni oraz poznawanie własnego działania pod kontrolą wzroku. Dłoń staje się nośnikiem sygnału między otaczającym światem a umysłem.

Koncepcja Felice Affolter nawiązuje do założeń teorii rozwoju inteligencji J. Piageta. Podkreśla ona fakt, iż aktywność jednostki jest warunkiem progresywnego rozwoju poznawczego i jednocześnie stanowi wrodzoną skłonność. Rozwój człowieka podlega wpływom czynników wewnętrznych (biologicznych) oraz zewnętrznych (środowiskowych), dotyczących tego, czego człowiek się uczy. Informacje docierają do mózgu poprzez narządy zmysłów (słuch, wzrok, powonienie, smak, dotyk). Przy pomocy procesów adaptacyjnych – asymilacji i akomodacji – mózg kumuluje informacje, kojarzy je z już istniejącymi i prowadzi do powstawania wiedzy fizycznej, logiczno-matematycznej i społecznej. Między dwoma procesami musi istnieć równowaga, która według teorii Piageta warunkuje rozwój. Brak równowagi motywuje dziecko do jej osiągnięcia.

Affolter uważa, że najważniejsza i najbardziej złożona jest sfera czuciowa: „Czucie stanowi podstawę osvajania się z otoczeniem” (cyt. za: Affolter F. „Spostrzeganie, rzeczywistość, język”, Warszawa 1997, s. 17). Skóra jako największy organ pełna jest receptorów lekkiego i silnego dotyku, nacisku, ciepła i zimna, bólu oraz doznań ruchu. Sfera czuciowa jest podstawą integracji doznań płynących ze wszystkich zmysłów.

Czucie jest ściśle związane z działaniem. Dotyk stanowi wstęp do interakcji między dzieckiem a światem zewnętrznym. Aktywność jako warunek uczenia się i rozwoju w metodzie Affolter rozumiana jest jako dotykanie otoczenia, manipulowanie przedmiotami (obiektami znajdującymi się w otoczeniu), odczuwanie oporu, temperatury, faktury, ciężaru. Dziecko bada świat poruszając ciałem: rękami, nogami, tułowiem. Porusza się i natrafia na opór, który jest podstawą poznania. Daje informację, że oprócz dziecka jest coś jeszcze, że istnieje świat obok i pod nim, przy dziecku i wokół niego. Pozwala wyczuwać podłoże, jego stabilność. Dotyk umożliwia nawiązanie kontaktu fizycznego z drugą osobą. Dzięki

takim doświadczeniu ciało przyjmuje stopniowo kształt własnego ciała a świat kształt świata otaczającego.

Zadaniem metody F. Affolter jest dostarczenie dzieciom niepełnosprawnym odpowiednich informacji ze sfery czuciowej poprzez prowadzenie ich różnych części ciała, przede wszystkim dłoni.

Metoda Affolter przeznaczona jest dla osób z organicznym uszkodzeniem mózgu, zaburzeniami percepcji, niezdolnych do samodzielnego programowania czynności złożonych, mających problemy z pojęciem trójwymiarowości, oceną stosunków przestrzennych, porządkowaniem informacji, z uzyskaniem informacji czuciowych – dzieci autystycznych, nadpobudliwych ruchowo, z wadami wzroku, mózgowym porażeniem dziecięcym, z obniżoną sprawnością intelektualną (zwłaszcza głębiej upośledzonych umysłowo), dla dorosłych z urazami mózgu.

Ze strony terapeuty metoda polega na czynnym, bezpośrednim (fizycznym) wspomaganie aktywności niepełnosprawnego dziecka. Instruktor porusza się w przestrzeni stojąc za pacjentem. Jest w stanie wyczuć poprzez ciało wrażenia podopiecznego, nie widząc jego twarzy.

W pracy z dzieckiem autystycznym metoda F. Affolter znajduje zastosowanie z uwagi na następujące założenia:

- 1) Metoda dąży do przekazania dziecku autystycznemu będącemu dzieckiem z zaburzeniami spostrzegania oraz problemami z samodzielnym programowaniem czynności odpowiednich wzorców ruchowych i brakujących informacji czuciowych. Dziecko uczy się postrzegać położenie przedmiotów.
- 2) Pozycja przyjmowana przez terapeutę i dziecko umożliwia przekazywanie, jak i odbieranie dużej ilości informacji czuciowych.
- 3) Podczas pracy dziecko kontroluje wzrokiem ruch rąk, co sprzyja integrowaniu doznań dwóch receptorów.
- 4) Metoda jest skierowana do dzieci niemówiących, z trudnościami w komunikowaniu się. Komunikacja werbalna z dzieckiem jest tu ograniczona do minimum, praca opiera się na instrukcji dotykowej.
- 5) Dotyk będący założeniem tej metody ułatwia nawiązanie kontaktu między terapeutą a dzieckiem.
- 6) Terapeuta nie zmusza do wykonywania czynności, lecz także nie wyręcza – wspomaga poprzez nakierowanie. Dziecko przeżywając wysiłek jako własny zyskuje poczucie sprawstwa i sukcesu.

- 7) Metoda proponuje rozwiązywanie zwyczajnych, powszednich problemów, znalezienie sposobów na ich pokonywanie. Terapeuta nie wyręcza dziecka, nie ułatwia mu wykonania zadań, lecz prowadzi dziecko, by samodzielnie wykonało codzienne czynności: otworzenie, podanie, przeniesienie, wzięcie. W wyniku tego typu doświadczeń dziecko pojmuje, że zdarzenia dnia codziennego wpływają na rzeczywistość.
- 8) F. Affolter przywiązuje ogromną wagę do naturalnych środków dydaktycznych. Powinny pochodzić z naturalnego otoczenia (owoce, warzywa, ciasto, woda, ziemia, piana, śnieg, liście), gdzie są wykorzystywane podczas codziennych czynności typu: wieszanie prania, przygotowywanie surówek, wyławianie naczyń z piany, sadzenie kwiatów, przesypywanie ziemi itd. Dziecko ma wówczas kontakt z plastyczną materią, dającą się przekształcać. Ma możliwość doświadczenia wieloma zmysłami. Poznaje zapach, smak, temperaturę, kolor, konsystencję, fakturę, wilgotność. Przyjemny zapach czy smak zachęca do pracy.